

ISSN (E): 2181-4570

ABDULLA QAHHOR HAYOTI VA IJODI**Umbarova Kamola Xolboy qizi****Surxondaryo viloyati Uzun tumani 7-umumiy o'rta ta'lim maktabi****ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi****umbarovakamola0@gmail.com****Annotatsiya**

XX asrning atoqli o'zbek yozuvchisi Abdulla Qahhor o'zining teran hikoyalari, inson kechinmalarini mohirona tasvirlashi bilan kitobxonlarni maftun etgan. Uning o'zbek madaniyati va an'analari bilan chuqur ildiz otgan asarlari o'zbek xalqining ulkan ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar davridagi kurashlari va orzu-umidlarini yoritib beradi. Ushbu maqola Abdulla Qahhorning hayoti va adabiy xizmatlarini o'rganib, uning ijodida qo'llangan asosiy mavzu va uslublarni yoritib beradi.

Kalit so'zlar. Abdulla Qahhor, o'zbek yozuvchisi, madaniy realizm, o'zbek adabiyoti, inson tajribasi, ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar.

Abstract

Abdulla Qahhor, a prominent Uzbek writer of the 20th century, captivated readers with his profound storytelling and masterful depiction of the human experience. His works, deeply rooted in Uzbek culture and traditions, shed light on the struggles and aspirations of the Uzbek people during a time of immense social and political change. This article explores the life and literary contributions of Abdulla Qahhor, highlighting the key themes and techniques employed in his works.

Key words. Abdulla Qahhor, Uzbek writer, Cultural Realism, Uzbek literature, Human experience, Social and political change.

KIRISH

Abdulla Qahhor sho'rolar davrida O'zbekistonda yetuk adabiyot arbobi sifatida maydonga chiqdi. Uning asarlarida o'sha davrdagi madaniy-siyosiy muhit ta'sir ko'rsatib, adabiyotdan o'zbek jamiyati voqeligini aks ettirish vositasi sifatida mohirona foydalangan. Abdulla Qahhor ijodi turli janrlarni, jumladan, roman, qissa va pyesalarni o'z ichiga olgan bo'lib, ularning barchasi insoniy holatni chuqur anglashi bilan ajralib turadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Abdulla Qahhorning e'tiborga molik xizmatlaridan biri uning "madaniy realizm" nomi bilan mashhur yozuv uslubini yaratganligidir. Bu adabiy yondashuv o'zbek xalqining asl kechinmalari va kurashlarini tasvirlash bilan birga, uning boy madaniy merosini yoritishni ham maqsad qilgan. Qahhor qissalari ko'pincha oddiy shaxslar, ularning intilishlari va jamiyatdagi shiddatli o'zgarishlar sharoitida duch kelgan qiyinchiliklar atrofida bo'lgan.

Abdulla Qahhor o'zining mashhur "Qo'zg'olon" romanida XX asr boshlarida o'zbek xalqining qarshilik va matonat ruhini mohirlik bilan aks ettiradi. O'zbeklarning sovet hokimiyatiga qarshi qo'zg'oloni fonida tasvirlangan roman siyosiy mafkuralar, madaniy o'ziga xoslik va shaxsiy fidoyilikning murakkab o'zaro ta'sirini chuqur o'rganadi. Qahhorning mayda-chuydalarga sinchkovlik bilan e'tibor berishi, nozik tuyg'ularni tasvirlay olishi bu asarni o'zbek adabiyotining tamal toshiga aylantiradi.

NATIJALAR

Abdulla Qahhor ijodi nafaqat o'zbek adabiyoti rivojiga hissa qo'shdi, balki xalqaro miqyosda ham e'tirofqa sazovor bo'ldi. Uning hikoya qilish qobiliyati, inson tajribasini chuqur anglashi bilan birga, avlodlar o'rtasida o'quvchilar bilan rezonanslashda davom etmoqda. Abdulla Qahhor asarlari adabiyotning madaniy tafovutlarga barham berish va chetda qolgan jamoalar ovozini ta'minlash qudratidan dalolat beradi.

Abdulla Qahhor adabiy ijodi O'zbekistonning madaniy-tarixiy sharoitlarida chuqur ildiz otgan. U madaniy realizm orqali oddiy odamlar hayotini tasvirlaydi, ularning urf-odatleri, qadriyatleri va kundalik kurashlarining nozik tomonlarini qamrab oladi. Uning asarlarida turli davrlarda o'zbek jamiyatida ro'y berayotgan ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar o'z aksini topgan bo'lib, hayot murakkabligi, shaxs va jamoalar duch kelayotgan muammolar haqida tushuncha beradi.

Abdulla Qahhor hikoyalarida ko'pincha o'zbek madaniyati va merosining rang-barangligini aks ettiruvchi jonli manzaralar, ta'sirchan manzaralar, boy ravnaq topgan personajlar tasvirlangan. U oddiy o'zbek xalqining hayotini ko'rsatish orqali ularning urf-odatleri, tili va xalq og'zaki ijodi boyligini tarannum etadi, ayni paytda gender

rollari, qashshoqlik, modernizatsiya ta'siri kabi ijtimoiy muammolarni chuqur o'rganadi.

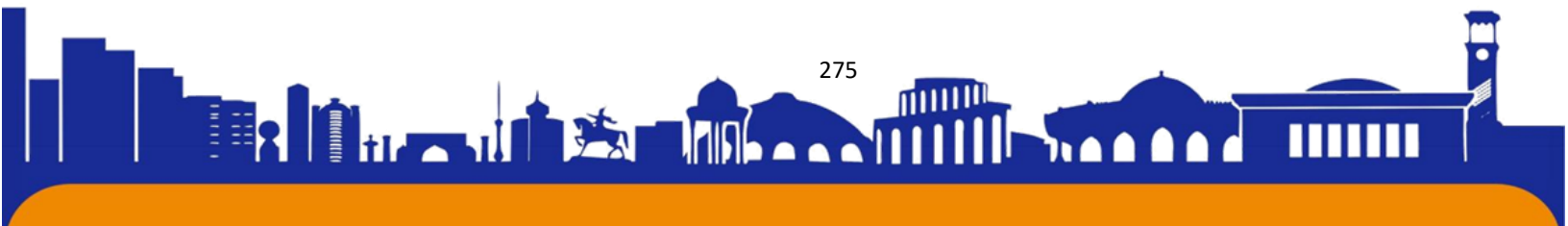
Abdulla Qahhor hikoyalarida ham an'ana va zamonaviylik to'qnashuvi, O'zbekistonda jiddiy o'zgarishlar ro'y bergani tasvirlangan. U o'z hikoyalari orqali madaniy merosni asrab-avaylash va taraqqiyotni qo'llab-quvvatlash o'rtasidagi ziddiyatga to'xtalib, O'zbekistonning rivojlanayotgan o'ziga xosligi haqida nozik nuqtai nazarni taqdim etadi.

XULOSA

Abdulla Qahhor o'zining adabiy xizmatlari bilan o'zbek adabiyotida o'chmas iz qoldirdi. Uning asarlarida o'zbek xalqi o'zgarishlar davrida yuz bergan ijtimoiy, madaniy va siyosiy kurashlarning aksi bo'lib xizmat qiladi. Abdulla Qahhor asarlari madaniy realizm usullaridan foydalangan holda, insoniyat tajribasining murakkabliklarini o'rganish orqali o'zbek o'ziga xosligi haqida chuqur tushuncha beradi. Uning yozuvchi sifatida qoldirgan merosi, o'z xalqi tarixi va madaniyatining mazmun-mohiyatini aks ettira olishi adabiy manzarani ilhomlantirib, boyitishda davom etmoqda.

Abdulla Qahhorning adabiy uslubida she'riy til, jonli tasvir va sahih dialoglar o'zida o'zbek jamiyatining real tasvirini yaratadi. Uning asarlari insonning his-tuyg'ulari va kechinmalarini chuqur anglash, shuningdek, tafsilotlarga diqqat bilan qarashni namoyish etadi. U shaxsiy hikoyalarni kengroq ijtimoiy va tarixiy doirada to'qib, o'quvchilarga o'zbek madaniyati va uning davom etayotgan evolyutsiyasini chuqurroq baholash imkonini beradi.

Abdulla Qahhor hikoyalarida ko'pincha an'anaviy gender rollariga qarshi kurashuvchi va o'z jamoalarining taraqqiyotiga hissa qo'shadigan kuchli ayol qahramonlar tasvirlangan. Ayollarning bunday tasviri O'zbekistonda gender munosabatlarining o'zgaruvchan dinamikasiga oydinlik kiritib, ularning vakolatlarini kuchaytiradi va ta'kidlaydi.

Uning adabiy hissasi qisqa hikoyalardan tashqari, romanlar, pyesalar va insholarni o'z ichiga oladi. Uning ijodi tanqidchilarning olqishiga sazovor bo'lib, o'zbek adabiyotini asrab-avaylash va targ'ib qilishga hissa qo'shib, mamlakat va xalqaro miqyosda e'tirof etilgan.

O'zbek adabiyotini madaniy realizm yo'li bilan yoritishda Abdulla Qahhor adabiy ijodining ahamiyati katta. O'zbek jamiyatining mazmun-mohiyatini, uning madaniy o'ziga xosligini, xalqi duch kelayotgan qiyinchiliklarni to'g'ri yoritib bera olgani uni o'zbek adabiyotining ko'zga ko'ringan namoyandasiga aylantirgan. Ijtimoiy masalalarni hal etish, madaniy merosni nishonlash va o'zbek jamiyatining o'zgaruvchan dinamikasiga nozik istiqbollarni taqdim etish orqali Abdulla Qahhor O'zbekiston adabiy manzarasini boyitib, uning madaniyati va xalqi haqida kengroq tushunchaga ega bo'ldi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirzaev, S. (2011). Abdulla Qahhor va uning romanlari [Abdulla Qahhor va uning romanlari]. Toshkent: Yangi asr avlodi.
2. Ahmedov, N. (2017). Abdulla Qahhor: adabiyotda qalam va so'z [Abdulla Qahhor: Adabiyotda qalam va so'z].
3. Khalikov, A. (2015). Uzbek literature in the context of the world literature. Bulletin of the Karakalpak Branch of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan, (4), 74-78.
4. Karimov, A., & Uzakov, B. (2019). Cultural realism as a distinctive feature of Uzbek literature. Bulletin of the Bukhara State University, (1), 135-140.
5. Rasulov, R. (2013). Literary works of Abdulla Qahhor. Tashkent: Publishing House "Adabiyot va san'at."
6. Sultanov, F. (2016). The place and role of Abdulla Qahhor in the Uzbek literature of the 20th century. Journal of International Scientific Publications, 4(1), 134-142.
7. Vahidov, F. (2018). The role of cultural realism in Uzbek literature. International Journal of Uzbekistan Studies, 3(2), 87-96.

